

„Edinost“

Iz vsake enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri zvečer.

Naročnina znaša:

za celo leto 24 kron
za pol leta 12 „
za tretji leta 6 „
za en mesec 2 kron;
»ročno je plačevati naprej. Na leto
brez priloge naročnine se upravnica
ne strinja.

Obakarnah v Trstu se prodajajo po-
sta »ne številke po 6 stotink (3 ovč.);
i na Trsta pa po 8 stotink (4 ovč.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petitu. Za več-
kratno naročilo s primernim popustom.
Poslana, oamrtne in javne zahvale do-
mači oglašit. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu.
Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglašne spre-
jeme upravnistvo. Naročnina in oglašne
je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v
ulici Carintia št. 12. Upravnistvo, in
sprejemanje tiskarstev v ulici Molin
piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“

Nacionalna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Lekcija ministrskemu predsedniku pl. Körberju.

Kar namerjam sporočiti tukaj, moralo
bi dobiti prav za prav drugačen nadpis.
Mimogredé pa hočem z jednim mahom ubiti
dve muhi.

Čehi imajo priliko opazovati, da se mi-
nistrski predsednik pl. Körber udaje na vse
strani strahovanju vsenemškega radikalizma.
Čitatelji »Edinosti« se tudi dobro spominjajo,
da je sedanji ministrski predsednik prilično
takó govoril v državnem zboru, kakor da bi
med vsemi nemškimi strankami vladal patri-
jotizem, in se niti ni dotaknil vsenemškega
razsojanja in razširjanja protiaustrijskega miš-
ljenja Schönerejeve stranke. Da ta stranka
dobi sedaj po cele milijone iz Nemčije za
svojo propagando, to je za Avstrijo — so-
diti po izjavah pl. Körberja — brez nevar-
nosti.

Oni dan pa se je pripetil naslednji slu-
čaj, ki se dostaje neposredno velikonemške
diplomacije in posredno — našega minister-
skega predsednika.

Ko so na Nemškem izvedeli, da car
Nikolaj II. na svojem potu v Francijo obišče
tudi cesarja Viljema II. pri Gdansk, pri-
občile so »St. Petersburgske Vedomosti« jako
znamenit članek, v katerem je bilo povdar-
jano, da so se razmere izpremenile v toliko,
da morejo biti v prijaznih odnosih Rusija,
Nemčija in Francija, in so še posebe pohva-
lile tudi cesarja Viljema II. Nato se je bila
odzvala takoj »Kölnische Zeitung«, katera ne
stoji daleč od nemške vlade za vnanje posle.
Ta» jako vplivni nemški list je sprejel s hva-
ležnostjo laskave besede »Petersburgskih Ve-
domosti«, zajedno pa pripomnil, da ruski
listi, in med njimi še posebe tudi »Peterb.
Ved.«, niso vselej takó prijazno pisali o
Nemčiji, kakor pišejo sedaj. In kaj so na to
odgovorile novine, katerih lastnik je knez
Uchtomskij?

Najprej ponavljajo »Pet. Ved.« trditev,
da ne nemška diplomacija, ne cesar Viljelm
II. se nista nikakor toliko zagrešila nasproti
Rusiji, da bi z ruske strani mogli izražati
nerazupanje ali neprijaznost. Potem pa pov-
darjajo, da pangermanizem je v Nemčiji toli
mogočen, da na nemško diplomacijo vpliva
toliko, da postaja nevarna ne le obtemu miru,
temveč tudi in pred vsem trdnemu obstanku
organizma Nemčije same.

V Nemčiji je ravno takó dobro znano,
kakor v Rusiji, v čem obstajajo pangerman-
ska stremjenja in delovanja, in do kolike
mere se zanimajo vsi dobri sosede nemškega

naroda za to stremljenje, in koliko morajo
kritično vesti se nasproti istemu gibanju.

»Pojave pangermanskih projektov in na-
črtov, ki so se nedavno vršile v Avstro-Ogr-
ski, katera je v soseski in zavezana z Nem-
čijo, — kažejo najbolj, v koliko se morajo ti
načrti razločevati od duha cesarske nemške
politike in od programa Berolinskega kabi-
neta. Saj je vendar Avstro-Ogrska prvi člen
trozveze, kateri pospešuje Nemčijo na bližnjem
Vstoku ...

Takó je torej očitno, da druge nacio-
nalne in kulturne načrte nemških patrijotov
sui generis (posebne vrsti) prešinja duh ve-
lenapušne in nevarne samozvesti, in ti na-
črti se radi tega morajo kazati v nasprotju k
aspiracijam viteškega prijatelja Avstro-Ogrske
in k programu politike, ki jo pripozna ta
prijatelj.

Peterburški list piše še dalje, na kakih
načelih bi se morala voditi mednarodna in
politika velikih sosedov, a podane vrstice za-
dostajajo, da razumemo, kaj je hotel organ
Uchtomskega povedati.

Ta organ je imel toliko poguma, da je
obsodil, česar se v vladnih krogih Avstro-
Ogrske bojé izreči. List kar naravnost pov-
darja, da se pangermanska politika svoje
vrste velikonemških patrijotov kaže v nav-
skrižju s politiko nemške diplomacije in ce-
sarja Viljema, in da ta politika more postati
nevarna Nemčiji sami in naravnost nemški
zaveznici, Avstro-Ogrski. List se čudi v svo-
jem diplomatiškem stilu, kakó bi velikonem-
ška politika mogla dopuščati pojave takih
programov in takih del velikonemških in av-
strijskih nemških sovinitov, ki delujejo ne-
posredno proti Avstro-Ogrski? List daje do-
volj jasno razumeti, da bi velikonemška di-
plomacija morala zatreti take pojave, ker
grozje Nemčiji sami, Avstro-Ogrski in obtemu
miru. »Peterb. Vedomosti« kažejo na to, kako
da ravno avstro-ogrski monarh podpira Nem-
čijo na bližnjem Vstoku. Ko bi on zapazil,
da Nemčija dopušča ruvanje proti Avstro-
Ogrski, bi se gotovo moral njej odtegniti in
to bi v resnici škodovalo Nemčiji.

Zajedno treba paziti na opomnjo, da
pangermanizem utegne v Nemčiji narasti do
tolike moči, da bi ga nemška diplomacija ne
mogla več brzditi, ako ga ne potisne v pri-
merne meje.

S tem je velikonemški politiki dana do-
volj velika lekcija, in grof Bülow je imel
vzroka za premišljevanje o njenem pomenu.

Peterburški list potem še izrečno pov-
darja, da te lekcije ni podelil toliko v inte-
resu Rusije, katera da se nič ne boji vsega
tega pangermanizma, kolikor pa v interesu

Avstro-Ogrske, s katero živi Rusija v pri-
jateljskih odnosih.

Takó torej! V istem času, ko so »Pe-
terburške Vedomosti« branile Avstro-Ogrsko
proti pangermanizmu in posredno proti po-
litiki velikonemški, so bili začeli — v plačilo
— po »Pester Lloyd« in drugod udrihati
ravno po — Rusiji! Kolika zaslepljenost in
hudobija!

No, kje pa je lekcija za ministrskega
predsednika pl. Körberja? Kako vprašanje!
Ali je mogel dobiti ta državnik več lekcijo,
nego je ta, da mora prijateljski ruski dnevnik
svariti pred pangermanski programi in na-
črti v Velikonemčiji in pred enakimi v
Avstro-Ogrski? Ako je v teh programih po-
sredna nevarnost celó za Velikonemčijo, ko-
liko večja je za Avstro-Ogrsko, proti kateri
avstrijska pangermanska propaganda nepo-
sredno deluje s svojo silo in posredno z de-
narno in moralno podporo pangermanske
propagande v Nemčiji!

In te nevarnosti pl. Körber ne vidi ali
pa jo radi svoje notranje politike prezira?
Kaka more biti ta notranja politika, da se
klanja celó pred tisto nevarnostjo, katera ne
grozi le pojedinim notranjim narodom, temveč
celó celotam velesil in evropskemu miru?!
Lekcija je občutna, in če se sedaj sliši, da
pl. Körber ima vse druge naloge pred očmi,
le ne točke, da bi rešenje narodnostnega
vprašanja spravil na dnevni red, bo državi
le na korist, če zares odstopi. In to rajši
prej nego poslej. Državnik, ki nima poguma,
da bi dobil pooblaščenje za brezpogojno re-
šenje narodnostnega vprašanja in da bi s tem
na prvem mestu zadal pangermansko propa-
gando: tak voditelj naše notranje politike ne
odgovarja interesom Avstro-Ogrske, ne na-
daljnjim potrebam občega evropskega miru.

Ypsilon.

Nekaj spominov.

(Slika iz življenja slovenskega profesorja in pisatelja.)

(K. Glaser.)

(Dalje.)

Poprejšnji deželni nadzornik na Primor-
skem, sedaj v Gradcu v pokoju živeči dvorni
svetnik, dr. Gnad, mi je letos pravil v Gradcu,
da je on sam prosil ministrstvo, naj ga od-
veže nadzorovanja slovenskega poduka na
gimnazijah na Primorskem. Vlada je tej želji
ustregla in je 1886. l. vitezu Klodiču pove-
rila nadzorstvo; ta je za šolsko leto 1887/8
predlagal 4, in za 1888/9 8 tečajev, kar je
naučno ministrstvo tudi potrdilo. V tej dobi
sem na jesen 1889 na Dunaju rigoroziral z

dvom in iz globine sreča je vskipel začuden
in srečen: »Ah! To je bilo kakor sijajen
žarek iz domovine, — bil je spomin ravno
iz domačih kotov in domačih logov, basen
njihova, šepet pripovedek njihovih.

V izložbi je bila razstavljena slika. Pred-
stavljala je junakinjo obče arijske bajke
»pepelčica«, v kuhinji poleg hladnega noč-
nega ognjašča, s skledo polno graha, katerega
jej pomaga čistiti cel trop vilam*) podobnih
bitij. Ne-le da je odsevala iz slike vsa velika,
vsa bajna moč, ki jo ima stara prvobitna
bajka, vsa ona elementarna poezija najprvih
človeških sanj, temveč tudi pepelčica sama
na sebi je bila krasna. Bilo je prekrasno
lice! Pod gostimi razpuščenimi plavimi lasmi,
lepimi in jasnimi kakor zrelo klasje ali ka-
kor združeni žarki daljne zvezde, in pod
milim ozkim čelom sti z ljubkim, nedolžnim
— nekoliko melanholičnim pogledom gledali
v svet, debeli rujavi očesi pod dolgimi —
kakor s solzami orosenimi trepalnicami temne
barve. Bela polt je le nadahnjeno rdeča, a

*) Božanstvena bitja v slovanski mitologiji.

glavnim rigorozom iz staroindščine in primer-
jalnega indoevropskega ali azijskega jeziko-
slovja.

V začetku devetdesetih let minolega sto-
letja se je navadno v zimskih mesecih proti
meni začelo javljati oslabljenje črevesja*),
čemer se nihče ne bo čudil, če se premisli,
da sem sredi decembra 1872. l. na Ptujju
zopet prestal hud slučaj vnetja slepega čre-
vesa. Abnormalni tržaški klima in pečečita
okolica za takega slabotinea ni bila; zato sem
se potegoval za profesuro indologije v Lvovu
in v Zagrebu (1884, 1886), za gimnazijsko
ravnateljstvo v Celju, Celovecu in v Mari-
boru, za profesorsko mesto v Celju in Kranju.
Da si sem si torej želel najpoprej vseučil-
niško mesto, bi bil vendar tudi zadovoljen s
kakim ravnateljskim mestom po Gregorčiče-
vem nasvetu: »Z uzi se nikar ne bori«. S
sedanjim deželnim nadzornikom v Dalmaciji,
g. M. Zavadlalom in tedanjim profesorjem na
celjski gimnaziji, sva hotela menjati; moji
prošnji na ministrstvo je bilo priloženo zdrav-
niško spričevalo od g. dr. Strasserja, da po-
trebujem drug klima. Mislimo se je takrat
v Trstu med mojimi znanci, da prosim za
ravnateljstvo na novi gimnaziji v Celju. Tega
mnenja je bil tudi tadani državni poslanec
gosp. vitez Nabergoj; ta plemeniti mož je,
ne u a p r o š e n o d m e n e, rekel državnemu
poslancu g. Robiču, da naj štajerski državni
poslanec podprajo mojo prošnjo, a gospod
Robič se je temu odločno postavil po robu
ter rekel: »Glaser naj le pri Vas
o s t a n e «.

Po odhodu iz Šlezije sem bil na običnem
zboru društva »Weidenauer Lesekasino« dne
21. marea s soglasno izvoljen častnim členom,
kar je bržkone unicum na slovenski zemlji,
da bi Nemei takozvanega slovenskega Hetzerja
imenovali častnim členom. Nemei so torej
obžalovali odhod Slovence iz Šlezije
in slovenski odličnjak se brani
istega kakor ravnatelja na celj-
ski gimnaziji!!

Ker omenjena prošnja, podprta z zdrav-
niškim spričevalom, ni imela nobenega uspeha,
sem prosil za avdijenco pred cesarjem, da bi
se pritožil o postopanju ministrstva nasproti
meni. Dotično prošnjo je gosp. dr. Dečko
prečital v stanovanju g. Gosp. Hribarja v
Celju, prošnja sem po ministrstvu za uk in
bogočastj dobil nazaj — nerešeno.

Ko sem se tako mnogo let zastoj tru-
dil po službeni poti svojim šibkim močem
dobiti primernišo službo, in ker sem za na-

*) Obžalujem, da moram te svoje osebnosti
pripovedovati tukaj, pa treba jih je znati, da se ra-
zume moj abnormalni položaj. Pis.

PODLISTEK

Pepelčica.

Spisal Ksaver Šandor Gjalski; prevedel Radi.

Nekoč sem se sprehajal po nemškem
mestu N., še precej velikega z visokimi ozkimi
hišami šiljastih streh in z polutemnimi krat-
kimi ulicami, kjer je noga skoro na vsak
korski srečavala srednji vek, in odpovsodi so
gledali ostanki onih davnih dob z vso svojo
temno tajnostjo, s svojo večno slutnjo in fi-
nim čutom tajnostnih delov sveta, s svojo
poetično bajko in s svojim »minneliedom«.

In bil sem na nekem trgu okoli velike
gotske cerkve, na kateri so bile stene že po-
polnoma črne, a tanek in šiljast zvonik, la-
hek kakor dih in molitev vroče pobožnosti,
je popolnoma hlepel in hrepenel k nebu, —
iz višin in kotov so gledale raznovrstne ka-
menite oblike najfantastičnejših prikazni iz bajk
in sanj severnega prebivalca. A hiše na trgu
so bile isto tako temne, šiljaste, stare —
stare, tako stare, da se ti je zdelo, kakor pa

je čas zastal in se še vedno drži datuma Ve-
likonočne nedelje iz »anno domini« 1111 ali
1213. Često mi je bilo, kakor da pričakujem,
da iz one visoke, popolnoma ozke hiše z
dvema oknom in štirimi nadstropji pride
plavalasa Grethen z molkom in molitvenikom
v roki, da se s srmožljivimi koraki napoti
k božjemu hramu.

Iz moje domišljije me je zdmil pogled
na drugo stran trga, kjer sem zagledal pred
prodajalniško izložbo velik naval in gručo
ljudi. Bilo je očito, da se ljudstvo silno za-
nimajo za nekaj in gleda radovedno. Tudi
mene je premagala radovednost. Tudi jaz sem
krenil k izložbi. Prej nego sem prišel tja, se
je gruča ljudij že razpršila, da sem mogel
pristopiti popolnoma blizu izložbe.

In tudi jaz sem bil — kakor vsi drugi
— popolnoma očaran, da sem ostal kakor
pribit na mestu, skoro z velikim čutom, da
bi bilo najlepše ves dan tako gledati in ne
oditi več. A čim dalje sem gledal, tem čud-
nejše mi je bilo vse: nekaj se mi je začelo
svitati v duši, da je naposled izginil vsaki

drobni ustaici, rdeči kakor orešnja, sti na pol
odprti in hrepeniti kakor po daljnji misli, a
pučati, da se nekoliko vidi vrsta prekrasnih
drobnih zobcev. Izpod kratke, zakrpane modre
suknjice gleda divna, mala bosa noga. Pre-
krasen pojav — prekrasno lice! Prvi hip se
me je popolnoma pelastila jedino le ta velele-
pota — no, gledajočemu sliko se mi je zdelo
bolj in bolj, kakor da sem že videl to lice v
svojem življenju — in videl živo. Tako po-
znan — tako mil in drag mi je bil ta po-
gled iz oči, ono držanje sklenjenih rok, ono
zamišljeno — v daljavo zamišljeno lice! Da,
da — takoj sem se spomnil vsega. Saj —
to je bila slika naše nepozabne male Vanke,
ali kakor jo je vse v vsem okraju imenovalo
— »malo pepelčico«.

In pred mojo dušo se je razkrila vsa
njena zgodovina, in me je v daljnem tujem svetu
prenesla z duhom in srcem na drago rojstno
zemljo!

* * *

(Pride še.)

rodno reč delal že od 1870. l., sem si mislil, naj bi me pa moji ožji rojaki rešili neugodnega klimata in zadnjih petih let profesorske službe s tem, da bi me izvolili državnim poslancem na Štajerskem. V tem slučaju bi mi ne bilo treba prosjačiti pri državnih poslancih in državnim poslancem ne pri ministerstvu. Glede zmčnosti, mislim, da sem jednakovrsten vsakemu poslancu štajerskih Slovencev. Zdaj boste, gospodje čitatelji, slišali silno čudne reči, značilne za naše slovenske razmere. Obrnil sem se bil najpoprej do nekoga bivšega stanovskega tovariša na ptujski gimnaziji, živečega takrat v pokoju v Mariboru. Razložil sem mu bil svoj položaj in svoje korake za zboljšanje svojega položaja z ozirom na svoje telesne moči in ga poprosil, naj bi ob priliki prihodnjih državnozbornskih volitev tamošnjim voditeljem krogom objavil moje želje. Odgovoril je: »Izbij si vse te misli iz glave; za to so določeni drugi gospodje. Zakaj pa si šel iz Ptuj v Kranj? Bleibe zu Haus und nähre dich hredlich«. To sicer ni bil ofeizelen glas voditeljskih krogov, pa značilno je, da profesorju ni niti do tega, da bi profesorji stan bil zastopan v naši delegaciji na Dunaju in da se slovenski narodnjak postavlja na stran, če je iz idealnih nagibov zapustil svoj ožji domači kraj.

Na to sem se obrnil do tistega gospoda župnika, ki je sprožil kandidaturu državnega poslanca Robiča, mojega izkušenega prijatelja in sosedu iz lembske fare. Dotični gospod je prišel enkrat poslušat v Trst, kako buči morje adrijsko. O tej priliki sem mu izjavil svoje želje. Odgovoril je na kratko: »Ostani v Trstu za škofa«. Pripetilo se je sicer v protestantovski dobi, da je odvetnik Peter Pavel Vergerij, porojen 1498. leta v Kopru, postal škof v Modrušu in potem v Kopru samem; pa zdaj ni več takih časov, da bi človek postal tako naglo škof. Kaj bi rekel na to dr. Peter Tomasini?!

(Pride še.)

Politični pregled.

V TRSTU, dne 1. oktobra 1901

Dogodki na Češkem. V nedeljo so se zbrali v Pragi — kakor naznanja že sinočnja brzojavka — zaupni možje staro- in mladočeške stranke in so odobrili sklenjeni kompromis za predstoječe volitve v deželni zbor. Shoda staročeških zaupnikov se je udeležila 120 moč. Predsedoval je dr. Rieger, ki je povdarjal v svojem nagovoru, da je češko vprašanje postalo internacionalno. Pozdravljaj je ujedinjenje vseh čeških strank proti agresivnemu nemštvu. O pogajanjih z Mladočehi je poročal dr. Sedlak, ki je izjavljal, da treba kompromis — da si ni ugoden za Staročehe — odobriti iz ozirov na namen, da se ustvari češka falanga proti nemški povodnji.

Shoda mladočeških zaupnikov se je udeležila 700 glav. Tudi na tem shodu so povdarjali braniteljski kompromis, da je skrajni čas, da se Čehi nehajo pobijati med seboj in da skupno nastopijo proti skupnemu sovražniku. Par govornikov se je sicer oglašilo proti kompromisu, vendar je bil isti vsprejet z vsemi proti jednemu glasu. Dr. Herold je izrekel svoje obžalovanje, da se sporazumljanje ni doseglo tudi z agrarci. No, vendar da se je doseglo vsaj toliko, da tudi ti pristopijo k skupnemu klubu državnopravnih strank v deželnem zboru.

Afera patrijarha Brankovića sili zopet na dnevni red. O tem čitamo v dunajski »Information« (v dopisu iz Karlova): Svoječasne tožbe proti patrijarhu Brankoviću so dobile svojo konečno rešitev s tem, da sta uničena sklepa škofovskega sinoda srbskega in sklep cerkvenega kongresa srbskega. Stvar je hkratu zopet postala aktualna.

Umetno bo torej, ako to afeto nekoliko osvežimo v spominu. Pred dvema leti je srbski škof Gabrijel Zmejanović v Vršcu — in sicer v interesu srbske cerkve, kakor tudi v obrambo škofovskega sinoda srbskega — uležil na škofovski sinod tožbo proti patrijarhu Juriju Brankoviću radi pomevanja denarjev cerkvene občine. V tej tožbi se je škof Zmejanović skliceval na date, ki so mu jih dali: eden členov četrtnega shoda škofovske dijeceze temišvarke, potem knjigovodja cerkveno-narodnega fonda srbskega in pa neki srbski novinar. Za preiskavo te košljive stvari je srbski škofovski sinod v Karlovcu delegiral odbor srbskega narodnega cerkvenega kongresa. Preiskava je konstatirala, da je patrijarh Branković svojedobno,

kakor viši duhovnik v Somboru in pozneje kakor škof v Temešvaru pozabil pravočasno uležiti denarje, ki jih je bil dobil od cerkvenih občin za cerkveni narodni fond srbski, da pa je, ko je preiskava začela, pokrtil vse primernjakoče denarje. Na tej podlagi je odbor narodnega cerkvenega kongresa proglasil patrijarha Brankovića nekrivim, a srbski škofovski sinod je škofa Gabrijela Zmejanovića radi te tožbe suspendiral in odredil proti njemu preiskavo. Proti temu sklepu je škof Zmejanović uležil rekurz na krono, in sedaj, po dveh letih, sta rečena dva sklepa uničena. Po takem patrijarh Branković ni smatran brez krivde, a škof Zmejanović ni obremenjen na nobeno stran. Govorica, da krivda pada na oba, je torej le tendenciozna izmišljotina. Saj škofa Zmejanovića ni nikdo obdolžil pomevanja, pač pa in jedino le je bil obdolžen patrijarh Branković. Civilno postopanje bilo bi sedaj brez pomena, o kriminalnem postopanju pa zopet ne more biti govora, ker po ogrskem kazenskem zakonu v tem slučaju zastaranje izključuje vsako kazensko postopanje. Sedaj je torej le vprašanje, kake posledice bo izvajal patrijarh Branković iz najvišjega sklepa, ki je zanj in le zanj — kakor rečeno — najneugodnejši?!

Vojna v južni Afriki. Angleški oficijelni krogi oporekajo vesti, da lord Kitchener odstopi od vrhnega poveljništva v južni Afriki. Vesti poročajo, da dobi Kitchener polnomočje ukreniti v južni Afriki vse, kar se mu zdi koristno. Angleški optimisti menijo, da Kitchener, ako dobi polnomočje, v treh tednih popolnoma premaga Bure. (No, no! Op. stavca.) — Vojna se je sedaj že popolnoma prenesla v Kaplandijo in Buri se zbirajo v okrožju glavnega mesta Kapstadta. Angleži so v jako slabem položaju; zadnje dni so jim Buri odvzeli dve trdnjavi.

Tržaške vesti.

V svitu dvatisočletne kulture. Sinoči ob 7. uri zvečer je imel mestni svet tržaški javno sejo. Prečital in odobril se je zapisnik zadnje seje, na kar je svet. Combi priporočal predlog, naj bi se pri sv. Ani, na novi progii istrske železnice, otvorila postaja. Župan dr. Sandrinelli je otvoril razpravo o prošnji administrativnega sveta mestne plinarne, naj bi se letna podpora povišala za pol milijona kron. Predno so prešli v razpravo, je dobil besedo svet. dr. Rybář, ki je govoril nekako tako-le:

Jako čudno se mi vidi, da se nam ni ničesar sporočilo o sklepu mestne delegacije glede udeležbe na pogrebu pokojnega škofa Šterka. Ne vem, da-li se to ni zgodilo, ker se gospoda sramujejo svojega sklepa, ali iz kakakega drugega vzroka. Ker se je pa že vse meščanstvo bavilo s tem sklepom mestne delegacije, bodi dovoljeno tudi nam, mestnim svetovalcem, da izrečemo svoje mnenje o tem. — Pokojni škof je prosil v svoji oporoki vse svoje vernike odpuščenja, ako je komu kaj žalega zakrivil.

Te prošnje pa niso uslišali gospodje, ki sestavljajo mestno delegacijo. Oni niso hoteli odpustiti in so s tem svojim postopanjem dokazali, da njih Bog ni naš Bog, in Bog odpuščenja in ljubezni, temveč Bog Izraelcev, Bog jeze in osvete.

Govori se pač, da so oni štirje Židi, ki sede v delegaciji, glasovali za to, da naj bi se udeležili pogreba in da je samo 6 krščanskih členov delegacije glasovalo za vzdržanje.

Sicer pa ne smete misliti, da smo tako najvišni, da ne bi vedeli, da ne bi se bil nobeden ud progressa ali pokojne demokratike upal protiviti, ako bi pravi vladarji v občini (Židje! Op. ur.) v resnici hoteli, da bi se bila občina udeležila pogreba.

Župan je tu opozoril govornika, naj bo objektiven.

Svet. dr. Rybář mu je odgovoril na to, da ne more vzeti stvari drugače, nego so jo vzeli njegovi nasprotniki v mestnem svetu ter je nadaljeval:

Seveda ne mislim govoriti o postopanju gospoda župana, ker je, kakor vedno, tudi v tem slučaju pokazal svojo plemenitost. Sicer pa ni niti možno razumeti, kak namen je imela ta, več nego otročja demonstracija. Ako je bila ista naperjena proti pokojnemu škofu, mora priznati vsakdo, da za truplo pokojnega škofa ta demonstracija ni imela nobenega učinka; ako je pa bila ta demonstracija naperjena proti nam, zastopnikom slovenske narodnosti, v tem slučaju maram vas zagotoviti, da niste mogli v ta namen izbrati bolj ne-

srečne prilike, nego je bila ta; ker v vsem kulturnem svetu se sveto ceni mrtve in pred veličanstvom smrti nehuje vsako sovraštvo. V tej dvorani so se spominjali že pokojniki, ki so bili odločni pristaši vaše stranke, ali mi nismo nikoli odrekli tributa, ki jim je pristojal. Seveda, mi smo barbari in nismo še dospeli do one stopinje olike, na kateri se nahajate vi. Ako ste že hoteli pokazati svoje sovraštvo tudi preko groba, morali bi bili ostati doma, ne da bi vam bilo potrebno storiti kakakega sklepa, kakor to delate tudi v dne 18. avg. in 4. oktobra! Ali seveda, to se razume, proti gotovim osebam nimate poguma, da bi javno prirejali demonstracije...

Ob tej gorki ali zaslužen lekciji je nastal pravi vihar, ki se je pripravljaj že ves čas med Rybářevim govorom. Galerija in laški svetovalci so tekmovali med seboj, kdo da se bolj izkaže v podlosti in surovosti. — Okoli dr. Rybářa, ki je stal mirno na svojem mestu, ne mené se za divjo tolpo, zbrali so se laški svetovalci, ki so ga obsipali z žaljenji in mu žugali s pestmi. Najbolj so se izkazali na temu pobalinskem činu svet. Zanetti, Cumar, Banelli in Zanolla.

Dvorana je bila bolj podobna kaki me-nažeriji, nego zbornici.

Svet. Rascovich je predlagal, naj se dr. Rybář izključi iz zbornice: »Ali naj gre ven on, ali pa pojdemo mi!« Rybář se s tem ni dal prav nič motiti in je ostal mirno na svojem mestu, na kar so vsi laški svetovalci zapustili dvorano. Cele pol ure so rabili potem slavni potomci nekdanjih Rimljanov, predno so se odločili, kaj jim je storiti na Rybářev govor. In po polurnem posvetovanji so storili najslabši sklep, ki je bil sploh mogoč: sklenili so poslati v boj starega obnemoglega Žida Mojzesa Luzzatta. Ta predpotopni Žid, ki je s častno besedo in pod prisego trdil nekaj, kar ste na sodnji ovrgli dve klasični priči, ki je na sodnji izjavil sam, da je telesno in duševno obnemogel, ta pravi tip obnemogle in propadajoče laške stranke bil je izbran, da pojde v ogenj proti neustrašenemu nasprotniku dru. Rybářu.

Ko so se laški svetovalci privlekli zopet v dvorano, vstal je ta Mojzes Luzzatto, ter je izjavil, da si dosedaj še nikdo v zbornici ni upal dvigniti tako visoko zastave anti-semitizma in je pozval dra. Rybářa, naj prekliče, kar je govoril.

Dr. Rybář je rekel na to:

»Čudim se, da so se moglo moje besede razumeti napačno, ko nisem vendar žalil nikogar. Reklo se je, da sem denunciral; no dobro, povejte mi, v čem sem denunciral, da se mi bo mogoče opravičiti. Sicer je pa absurdno, da me hočete prisiliti, naj dementiram — dejstva...« Tu se je dvignil svet. Zanetti in je od dr. Rybářa na surov način zahteval, da prekliče vse, kar je rekel.

Dr. Rybář je izjavil, da ne prekliče niti pičice, na kar so se okoli njega hipoma zbrali junaki pesti in nasilstva: slavni Zanetti, Cumar, Bernardino, Ravasini, Zanolla, Bratos, Banelli in drugi vredni predstavitelji dedne brutture ter skušali se silo iztirati dr. Rybářa iz dvorane. Dr. Rybář, komur je priskočil na pomoč tudi svet. Vatovec, se je branil najodločnejše, a slednjič se njega in Vatoveca pogumni laški »junaki« (nad 30 jih je bilo) z brahijalno silo iztirali iz dvorane ob divjaškem kriku zbesnele galerije, in s tem je bil zopet dovršen jeden velekulturn čin laške gospode....

»Kocka je padla.« Pod tem naslovom priobčuje današnji laški list »Avanti« krasen članek, ki primerno opisuje divjaško postopanje laške požidovljene gospode v sinočni seji mestnega sveta in hvali možat in odločen nastop dičnega našega zastopnika, gosp. dr. Rybářa. Žal nam je, da ne moremo radi pretesnega prostora že danes prinesiti doslovnega prevoda tega lepega članka. Opozarjamo pa naše čitatelje, da ga prinesemo jutri v čim večim obsegu.

Deželni zbor tržaški je valed reskripta c. k. namestništva od 28. septembra t. l. št. 2239 Pr. zaključen, kar je deželni glavar pismeno dal na znanje vsem poslancem z dopisom od 1. septembra 1901. št. 5/D. No, delovanje tega deželnega zbora ni bilo posebnostno trudapolno, kajti v zadnjem zasedanju se je zbral v jedno, ali celo v dve seji...

Nemške marke v rokah avstrijskih socialnih demokratov. Prejeli smo in objavljamo: Gospod urednik! Gotovo ste prezrli važen dokument, ki je prišel na dan na soc. demokratiškem shodu v Ljubeku in ki meče temne sence na avstrijske socialne demokrate.

Dovolite torej, da jaz seznanim slovensko javnost s tem, po mojem menenju, važnem pojavom.

Zveza nemških socialnih demokratov razpolaga z velikimi glavnici, katere vporablja za agitacijske svrhe tudi izven blažene pruske carevine. O podporah soc. demokratiškemu novinstvu nisem v poročilih o navedenem zborovanju zasledil natančnih sledi, koliko podpor so dobivali v Avstriji izhajajoči listi — pač pa so pisali dunajski nemški listi o tem, da je v izdatke všteta tudi svota, (če se ne motim) 40.000 mark, ki so jo stavili nemški sodrugi na razpolago avstrijskim sodrugom o priliki zadnjih državnozbornskih volitev!!

Gospod Kristan se je nekoč raztogotil v svojem listu, ker ste mu predbačevali, da živi od delavskih »flik«, češ, da delaveci nimajo kapitalistov, h katerim bi se mogli zatekati o volitvah itd. ter da morajo vse žrtvovati iz svojega. Škoda, da gospod Kristan ni povedal o tej priliki koliko je prejel o priliki svoje in sodruga Kopača kandidaturo iz one nemške zakladnice.... Navadna hvaležnost bi ga naj navela k temu, da se zahvali pruskim sodrugom, ker so njega in Kopača tako nesebično podpirali, ko sta šla iskat si — blamaže.

Ako pa se g. Kristan upa trditi, da ni dobil ničesar, potem ga pa obžalujem, ker to dejstvo bi dokazovalo, da slovenske, oziroma jugoslovanske socialne demokrate v nemških krogih smatrajo za manjvredne — minorum gentium.

Torej, jasen odgovor bi bil potreben, gospod Kristan! Ali in koliko ste dobili od onih večkrat desetstosot pruskih mark v svrhu, da na slovenski zemlji strmoglavite narodnega kandidata in da — pripomorete našemu narodnemu nasprotniku do zmage? Pa prosimo Vas, da ne skočite zopet na kako stransko stezico, da se v svojem odgovoru ne oprimate krčevito zopet kake osebne malenkosti, da tako uideite glavnega vprašanja, ki se glasi: So-li avstrijski socialni demokratje ali niso plačani tudi po nemških markah?!

To bi ne smelo biti! Pišejo nam: Nekemu sv. Ivančanu, ki pa je, revež, vrhu tega še kolikor toliko nezaveden — so na redarstvenem uradu uročili neko popisno polo, na kateri je stalo, zraven družega, napisano tudi: Frazione Fimignano Località Guarc-diella!!! Poreče se, da so to tiskovine izdane po tuk. magistratu in da pri tem nima redarstvo nobene krivde, toda mi nahajamo krivdo že v tem, da ta ces. kr. oblast razširja take — po Kalabriji dišeče nestvore!

To bi vsakako — ne smelo biti.

Metla.

Razsodba višega sodišča v pravdi Giberti-Mauroner. Včeraj je bila uročena strankam razsodba višega sodišča v pravdi Giberti-Mauroner, izdana na podlagi razprave, ki se je vršila dne 21. t. m. pred tukajšnjim višjim sodiščem pod predsedništvom podpredsednika višjega sodišča dra. Pflügla s sodelovanjem višjih svetnikov Canevari, Fleischer, Jakopič in pl. Gironcoli.

Na razpravi so bili zastopani: tožiteljica po odvetniku dr. Gustavu Gregorinu, toženec Leopold Mauroner po odvetniku dr. Reiserju in Terezija Stengle po dru. Daurantu.

Razsodba višega sodišča je na apelacijo vseh treh strank sicer odbila ničnostne razloge zastopnika Leopolda Mauronerja, izreki s tem, da je v formalnem oziru prva instanca postopala popolnoma pravilno, je pa odbila tožbo glede toženca Leopolda Mauroner, s katero je zahtevala tožiteljica ničnost izrečene polnoletnosti in ničnost, oziroma razrešitev pogodbe o dosmrtnih dohodkih (vitalicija), sklenjene dne 27. junija 1896 mej tožiteljico in Leopoldom Mauroner.

Glede toženke Terezije Stengle je sodišče odbilo njeno apelacijo, vsled česar je potrjena razsodba prvih sodnikov, s katero je bilo izrečeno, da je daritev na njeno korist za slučaj smrti tožiteljice Eme Giberti preklicana radi nevhvaležnosti.

Na podlagi te razsodbe je tožiteljica Ema Mauroner-Giberti obsojena, povrniti Leopoldu Mauroner v 14 dneh pravdne stroške v znesku 1201 K 94 st. in apelacijske stroške v znesku 697 K 06 st. in razven tega tri četrtnine pristojbine prve razsodbe, dočim so apelacijski stroški tožiteljice in toženke Terezije Stengle medsebojno pobotani.

Iz obširne motivacije višjesodne razsodbe naj slede le glavne točke.

I.

Izročanje polnoletnosti ne more se uničiti in tudi ne izreči brez učinka z razsodbo sodnika v pravnem postopanju. To se more zgoditi z novo odločbo sodnika v nespornem postopanju v zmislu § 21 drž. zak. § 18 e. patenta od 9. 8. 1854 št. 208 izključuje, da bi se moglo v spornem postopanju razsoditi o brezpogojni odločbi sodnika v nespornih stvarih razun v izjemnih slučajih, navedenih v 2. oddelku ravno omenjenega §, kateri tukaj ne obstajajo. Prvi zahtev torej, kakor je bil stavljen, oziroma kateri je bil v skrčeni obliki sprejet od razsodbe prvih sodnikov, ni bil dopusten ter se je morala v tem obziru sprejeti apelacija Leopolda Mauroner.

II.

Pogodba mej tožiteljico in tožencem se zato ne izpodbijati radi ničnosti izrečenja polnoletnosti, temveč k večjemu iz drugih razlogov. Višje sodišče pa se ni moglo prepričati, da se je Leopold Mauroner okoristil na neizkušnosti tožiteljice, katere neizkušnost sama na sebi ne razveljavlja pogodbe, ako se pomisli, da na strani tožiteljice ni manjkala resna volja. Tožiteljica je dobro vedela, kaj dela ter je skozi 4 leta sprejemala nepogojno mesečni dohodek. Ni dokazano, da je tožiteljica bila na katerikoli način zapeljana od Leopolda Mauronerja ter da je bila prisiljena z nepraviličnim in neutemeljenim strahom.

III.

Tožiteljica je izpodbijala pogodbo tudi radi tega, ker da je bila v zmoti, toliko glede glavne stvari, kakor glede bistvene lastnosti iste. Zmota v glavni stvari da obstoji v nerazmerju mej tem, kar je tožiteljica dala in mej tem, kar je prejela, dočim da je bil njen namen doseči s pogodbo večji dohodek nego bi ga imela od svoje glavnice. Letni dohodek od 4800 K po trditvi tožiteljice ne odgovarja žrtvi, storjeni s tem, da je tožiteljica odstopila tožencu kapital 53.000 gld. 106.000 K, češ, da bi tožiteljica lahko dobivala, ako bi naložila svoj kapital popolnoma varno, še večji dohodek, ne da bi zgubila kapital.

Proti temu omenja višjesodna razsodba, da ne sme pozabiti na koristi, katere je dosegla tožiteljica s tem, da ima stalno rento, da nima nobenih stroškov zato, ker je Leopold Mauroner prevzel celo osebnih davek, ki znaša 240 K na leto, tako, da je efektivni letni dohodek večji nego oni, ki bi ga dajala zavarovalna družba »Riunione Adriatica di Sicurtà« in »Assicurazioni Generali«. Ne da se torej govoriti o nerazmerju mej dajavo in protidajavo. Na vsaki način pa se ne da iz tega razloga izpodbijati pogodba, ker je pri pogodbah na srečo izključen pravni pripomoček radi prikratbe nad polovico prave vrednosti. Sicer je tudi izključeno z ozirom na navedbe ad II., da je bila tožiteljica v zmoti ali pa da jo je toženece celo pripravil v zmoto s krivimi navedbami ter da je vsaj morala vedeti za njeno zmoto.

Zmota glede bistvene lastnosti stvari t. j. glede pupilarne varnosti tudi ni obstajala. Res je, da je tožiteljica v svojem pismu od dne 23. I. 1896, naslovljenem na odvetnika dra. Veneziana, zahtevala tako varnost, ali končana pogodba ne govorila o tem. Sicer nevarnost, ako ne odgovarja dogovoru mej strankami, ne daje še pravice do razrešitve pogodbe, ampak le pravico, da se zahteva dopolnjenje take varnosti.

IV.

Tožiteljica je izpodbijala pogodbo tudi radi tega, ker da ista pravzapravi pogodba na srečo; dočim je ona žrtvovala vso svojo glavnico, ni toženece Leopold Mauroner ničesar riskiral, ker plačuje le navadne obresti, kar bi tožiteljica lahko dosegla sama, o čemer bi ostala lastnica izročnega premoženja.

V tem oziru, pravi višje sodišče, zadoštuje, ako sklicuje se na gori navedeno. Nestalnost visokosti obresti v teku časa, stroški in nevarnosti, spojene z upravljanjem premoženja, in negotovost dolgotrajne življenjske življenja, ne glede na toliko drugih slučajnosti, ustvarjajo brez dvoma riziko, toliko za prvo, kolikor za drugo pogodbeno stranko.

V.

Tožiteljica izpodbija končno pogodbo radi neizpolnjenja pogoja, sprejetega v členu 6. pogodbe same, da je namreč Leopold Mauroner obvezan držati zavarovane svoje hiše, dane v varnost, proti požaru tekom vsega življenja tožiteljice za sveto, ki ne sme biti manjša od 100.000 gld. in to sicer v izogibih razrešitve pogodbe in popolne odškodnine.

Prvi sodniki so smatrali ta razlog razrešitve kakor obstoječ, ker ni bil doela izpolnjen ta pogoj. Ali v sled izpolnjenja tega pogoja ni imela tožiteljica pravice zahtevati razrešitve pogodbe, ampak le pravico, zahtevati natančno izpolnjenje v izogib pogodbe.

Če je pa res, da stavbe niso imele realne vrednosti 200.000 kron (in zares, glasom sodne cenitve predstavljajo vse nepremakljive vine s stavbami vredni komaj največjo vrednost 176.451 kron), mora se smatrati gori omenjeni pogoj, kakor da ni pristavljen (§ 897. in 698. o. drž. zak.), in to radi tega, ker ni mogoče izvesti ta pogoj, ker je dokazano, da zavarovalna družba ne odškodnuje v slučaju požara več nego resnično vrednost, tudi ako je stavba zavarovana za večjo vrednost. (Opomba uredništva: § 698. o. drž. zak. res določuje mej drugim, da pri testamentih velja razvezen nemogoč pogoj, kakor da ni pristavljen, ter določuje na dalje § 897. o. drž. zak., da glede pogojev veljajo tudi pri pogodbah ista določila, kakor pri testamentih; a sledeči § 898. o. drž. zak. izrečno določuje, da dogovori s takimi pogoji, kateri se imajo v poslednji volji za nepristavljene, so neveljavni. — Iz tega bi sledilo, da so nemogoči razvezni pogoji pri poslednjih voljah neveljavni, tako da obstoji v veljavi oporoka, dočim pri pogodbah postane v takem slučaju neveljaven ves dogovor kakor tak.)

Iz prej omenjenih razlogov izreka višje sodišče, da je izpodbijanje vprašane pogodbe neutemeljena ne le iz razlogov ad II., nego tudi iz razlogov ad III.—V. Radi tega ni dolžan Leopold Mauroner vrniti izročeno mu glavnico ter ni dolžan dati zahtevano polno odškodnino, pač pa je dolžna tožiteljica, povrniti mu vse pravdne stroške.

VI.

Ozirom na spremembo ad III. je brez pomena apelacija Mauronerja proti točki VI. razsodbe. Ali toženece Leopold Mauroner izpodbija tudi prepisanje zneska 20.000 gld. darovanega Tereziji Stengle na ime tožiteljice, to pa neopravičeno, kakor se razvidi kasneje.

VII.

Tožiteljica je tudi zahtevala, da se obsodi Terezijo Stengle iz istih razlogov kakor Leopolda Mauronerja, kar je razsodba prvih sodnikov odbila v točki VII. in proti čemur je uročila tožiteljica apelacijo.

Razlogi, iz katerih je bila odbita tožba proti Mauronerju, veljajo tem bolj proti Tereziji Stengle, glede katere ni dokazano, da bi obstajal kak dogovor mej njo in Mauronerjem. Radi tega je apelacija tožiteljice v tem oziru neopravičena.

Glede točke V. razsodbe prvih sodnikov, proti kateri se je pritožila Terezija Stengle, se mora pritrditi menenju prvih sodnikov, da obdolženec od strani Terezije Stengle na javni kazenski razpravi v trenutku, ko se je imela tožiteljica zaslišati kakor priča, storjeno z besedami: »la dirà tante bugie« (govorila bo toliko laži), ne gledé, da je kaznjivo, kakor je to spoznal kazenski sodnik, je tudi občutna žalitev za osebo, ki je toženko tako vledušno obdarovala, ter ni dvoma, da je tako postopanje grda nevhvaležnost. § 948. o. drž. zak. ki govori o preklicanju daritve radi grde nevhvaležnosti, je bil torej pravilno uporabljen ter ni imela toženka Terezija Stengle pravice kazati se nevhvaležno radi tega, ker je tožiteljica zahtevala uničenje daritve, dokler še ni bila rešena dotična pravda. Apelacija Terezije Stengle je torej neopravičena.

VIII.

Vsled tega in ker je razsodeno, da ostane v veljavi vitalicij, bo dolžan Leopold Mauroner v dveh mesecih po smrti tožiteljice glavnico 20.000 gld., katero mej tem ista uživa, vrniti obtožencem, ter ima tožiteljica pravico zahtevati, da se ta tirjatev prepíše zemljeknjižno od imena Terezije Stengle na njeno ime.

Apelacija Leopolda Mauronerja in Terezije Stengle je torej v tem oziru neopravičena.

Ker je Leopold Mauroner podlegel le v neznatni meri, moralo se je obsoditi tožiteljico v povrnitev vseh apelacijskih stroškov, provzročenih Leopoldu Mauronerju.

IX.

Apelacija tožiteljice glede pravnih stroškov, naloženih v prvi instanci Leopoldu Mauroner, nima več pomena vsled ugodnega rezultata apelacije Mauronerjeve.

Ozirom na vseh pravde glede Terezije Stengle je pobotanje stroškov mej njo in to-

žiteljico opravičeno, ker je bila daritev, četudi ne uničena, vendar preklicana, vsled česar je opravičena razsodba, da plača Terezija Stengle četrtinko pristojbine razsodbe, dočim ima plačati tožiteljica tri četrtinke iste pristojbine. Glede apelacijskih stroškov se je moralo tudi izreči, da so pobotani, ker so bile brezuspešne apelacije obeh teh strank.

»Rokovnjači« se bodo predstavljali dne 1. novembra v Škledju! Vabljeni so torej vsi gg. diletantje, da pridejo v sredo dne 2. t. m. na posvetovanje v »Podp. in bralno društvo«, Stadion št. 19 ob 8. uri in pol točno. Prosimo, da pridejo vsi, kar jih ni šlo v — Ameriko!

Kako si župnik Kavalich pridobiva udinj za svoja društva! Kdor ne pozna razmer v Škledju, se bo morda čudil, kako si tamošnji župnik in zaveznik mestnih liberalcev dobiva toliko udinj za svoja društva! No, tu hočemo podati nekoliko pojasnil! Predno pa začnemo, konstatujemo, da so imena in h. št. onih oseb, ki so v zvezi s slučajem, katere hočemo navesti tu, na razpolago v našem uredništvu.

Neka žena je imela opravka pri gosp. župniku. Bila je prijazna vsprejeta. Po odpravljenem poslu je hotela, posloviti se. Ali prijazni gospod župnik je ni odpustil kar tako, ampak začel jej je razkladati pomen novoustanovljenih bratovščin ter jo je potem jel strastno nagovarjati kakor krščansko mater, naj se vpiše v njegova društva. Rekel je, da kdor se ne vpiše v njegova društva, je — brezverec, da tako mater on ne bi mogel smatrati za mater krščanskih otrok!! Ali vzlic vsemu temu odločnemu nagovarjanju se je žena krepko branila, češ, da brez vednosti svojega moža se ona ne vpiše v kakoršne si budi društvo. Odgovor na tako krepko, decidirano izjavo žene je bil ta, da je šel tja — in ženo zapisal v bratovščino!! Torej jo je vpisal proti njeni izrečni volji!! Istotako je vpisal sina te žene, ne da bi bil poslednji privolil v to.

Sedaj pa čujte nadalje, ljudje božji! Gospod župnik je vpisal v bratovščino sv. Alojzija vse učence, ki zahajajo v slovenske oddelke, ne da bi vprašal stariše za dovoljenje! Učence je povabil v župni dvorec na shod!! O tej priliki so morali plačati po 10 novč. vstopnine.

Tako, dragi čitatelji, fabricira župnik Kavalich ude in udinje, za svoja »pobožna« društva. A vse to z jednim in notoričnim namenom, da bi ljudi odvrgel od narodne organizacije, kolikor jo je v Škledju, čemur bi bila seveda neizogibna posledica ta — in to je glavni cilj vsega »verskega« delovanja župnikovega, da bi bil okraj na milost in nemilost izročen italijanskim — liberalcem. To protislovensko delo opravlja sedaj temraje, ker ve, da ses takim delovanjem le priporoča eminentam v Gorič!! A potem ima še krivoverski »Primorski list« drzno čelo, da piše o vnetem verskem delovanju župnika Kavalicha. Služba, služba zistemu, slepo suženjstvo mogotcem v mestu — altro che »versko delovanje«! In mirnim sream lahko trdimo, da ima gospod župnik le malo ali pa nič takih udov in udinj, ki bi se bili vpisali iz lastnega prepričanja, brez pritiska in resnično le iz zgolj verskega čutstvanja. Vedno njih je vpisal na gori označeni način, seosebno pa z grožnjo, da kdor ni žanjim, je brezverec in ne pravi krščanski oče in krščanska mati! Le tako je ujel marsikoga (Ni čudo! Op. uredništva). Polagoma hočemo pojasniti vse spletke, ki jih sanja gospod župnik se svojimi »bratovščinami«. Za danes pa — punktum!

Drobne vesti. Aretovanje. Včeraj so aretirali pri Sv. Ani, nekega Frana Opalla, stanujočega v Škledju, ker je blizu tam razžalil redarja. Odveli so ga v ulico Tigor in tam so pogodili, da je bil aretovanec že samootridseti krat v ječi.

Pretepi. 28-letna Karolina Giovanelli in njeni sedanj 48-letni ljubček Apozij Peccechi, stanujoči v ulici della Cereria št. 2, sta natepla zaradi neke stare afere bivšega ljubčka Karolininega nekega 25-letnega Armando Monteverde, stanujočega v ulici del Moro št. 7. In sicer sta ga nabila tako da je ranjenec moral temeljito iskati zdravniške pomoči. Karolino in nje mladega ljubčka so redarji sinoči aretirali in odvedli v zapore.

Sinoči je šla neka družba mladih in nekoliko pijanih fantov po ulici Tivarnella. Kar naenkrat se je med njimi začel grozen pretep. Došli redarji so vsročekrvne fantaline razkropili in dvojico od te družbe aretirali. Na poljeji se je razvidelo da sta aretiranca

brata Benedikt in Maksimiljan S. iz Trsta. Aretiranca sta začasno izpuščena na svobodo. —

25-letna Marija Colarich stanujoča v Starem mestu in neka druga tudi tam stanujoča ženska sta si včeraj posegle tako globoko v lase, da ste bili obe primorani iskati si zdravniške pomoči. Uzrok je bil baje: ljubček....

Nezvestoba. Včeraj so aretirali 37 letnega natakarija Humberta T. iz Kopra, ker je poneveril svojemu gospodarju 73 kron in 48 sot. Humberta so odveli v ulico Tamgor.

Begunec. Policijski oficijal Titz in njegovi agenti, so aretirali sinoči 22-letnega vojaškega begunca Frana B. iz Trsta, ki je pred osmimi dnevi pobegnil iz vojašnice v Pulju. Izročeni je vojaški oblasti.

Tatvini. Nepoznani poštenjak je ukradel včeraj, 35 letnemu Gianpoltriniju stanujoči v ulici Ponziana, srebrno uro z veržico vredno 16 kron. Gianpoltrini je stvar naznanil policiji.

Včeraj je trgovec Milan Winkler, stanujoči na trgu Sv. Ivana, ovadil na policiji, da so mu nepoznani in nepovabljeni poštenjaki odnesli izpred njegove prodajalnice neko železno stojalo.

Dražbe promičnin. V sredo, dne 2. oktobra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe promičnin: Katinara 67, prešič; Lonjer 8, krava; ulica Castaldi 5, oprema v zalogi, jestvine in pohištvo; ulica Foscolo 2 B, hišna oprava; ulica Media 36, hišna oprava; ulica Canale 7, hišna oprava; Greta, hišna oprava.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplotomer ob 7. uri zjutraj 19. — ob 2. uri popoldne 27.5 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 767.8. — Danes plima ob 10.1 predp. in ob 11.0 pop.; oseka ob 4.9 predpoludne in ob 4.37 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× Od gospoda nadžupana Iv. Mahniča v Dekani smo prejeli doli sledeči dopis s prošnjo ali pozivom, da ga priobčimo. (Dolge.)

8. Občinski zbor ni za časa mojega županovanja nikdar sklepal koliko naj znaša potnina v Koper, oziroma v Trst — (točka 6. interpelacije) — in ni res, da sem si za potnine v Koper računil več kot po 6 kron, kar pa je najmanjše svota, ker sama voznina iz Dekani v Koper in nazaj stane toliko in še več, posebno če mora kočijaz čakati.

9. Svota 79 gold. 46 novč., katero je plačal Anton Piciga — (točka 7. interpelacije) — vložena je v hranilnico v Trstu in vknjižena mej dohodke bratovščin (konfratern), kamor spada; a da se je vknjiženje te svote zakasnilo, kriv je edino le bivši obč. tajnik Bubnič, kateri je vsled svoje neprimernosti in prevzledne rednosti izgubil, ali nekam zamešal dotični dokument, kateri se je našel še-le po njegovem odslovljenju iz službe med neštevilom nerešenih aktov.

10. Ceno delavskim knjižicam povišal je samolastno omenjeni obč. tajnik Bubnič, zagotavljač me, da so omenjene knjižice podražile!! — (Točka 8. interpelacije).

11. Grda laž je, da zneski za prodano pašo v davčni občini Dekani niso nikjer vknjiženi — (točka 9. interpelacije), temuč je res, da so dotični zneski vknjiženi v glavni knjigi dohodkov pod datumom 22. aprila in 12. novembra leta 1898; 7. in 19. marca, 20. aprila, 4. in 8. maja, 18. junija in 31. decembra leta 1899; 20. aprila, 22. maja in 30. oktobra leta 1900, ter 22. aprila in 9. (Dalje na četrti strani.)

Aleksander Levi Minzi

Prva in največja tovarna pohištva vseh vrst.

••• T R S T •••

TOVARNA: Via Tessa, vogal Via Limitanea	ZALOGE: Piazza Rosario št. 2 (šolsko poslopje) In Via Riborgo št. 21
---	--

Velik izbor tapetarij, zrcal in slik. Izvršuje naročbe tudi po posebnih načrtih.

Cene brez konkurence.

ILUSTROVANI CENIK ZASTONJ IN FRANKO Predmeti postavijo se na parobrod ali železnico franko.

julija 1901, vključeni vsi izven zadnjega z lastno roko Bubničeve, o čemur se lahko vsakdo prepriča v tukajšnjem občinskem uradu. Vsi dohodki paše iznašajo 836 K 96 st.

12. Res je, da sem g. Antonu Miklavčiču izročil svoto 5 gld. — (točka 11. interpelacije) — za katero ga je kaznovalo e. k. okrajno sodišče, a to sem storil le vsled skrajno nadežnega, ciganskega prigovarjanja bivšega tajnika Bubniča, češ, da je Miklavčič največji revež v občini, kojega tlači bolezen, dolgovi itd., a ko sem se prepričal, da je to laž, ter da je le Bubniča grlo srbelo, dal sem omenjeno svoto iz lastnega zopet uknjižiti in se jo bo o priliki razdelilo mej Rozarske reveže, kjer biva omenjeni Miklavčič.

13. Kar se tiče bolniških stroškov mojega sedaj pokojnega brata Matije — (točka 12. interpelacije) —, kateri je bil v Tržaški bolnišnici dva dni in eno noč, izjavljam, da sem oni bolnišnični plačilni nalog podpisal ne vedé, da se isti tiče mojega brata, ker mi ga je omenjeni obč. tajnik neki dan med drugimi mnogobrojnimi akti predložil v podpis. Jaz sem v g. Bubniča imel tako veliko zaupanje, da nisem skoraj nikdar od njega zahteval, da mi pred podpisovanjem prečita vse dopise, katere je dnevno trebalo odposiljati raznim oblastnjam, ampak sem jih kar jednostavno podpisal kar v dobri veri, zanašajoč se na Bubničevo poštenost. — Ako je to najhujše, kar mi je g. B. predložil v podpis, potem me ne boli glava, ker sem vedno pripravljen oni znesek vrniti občini Dekanski. (Zvrsetek pride.)

Vesti iz Štajerske.

— »Zvezo slovenskih posojilnic« bo imela v četrtek, dne 17. oktobra l. 1901 ob 10. uri predpoludne svoj redni občni zbor v »Narodnem domu« v Celju.

Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika oz. revizorja. 3. Poročilo računskih pregledovalcev. 4. Razgovor glede odpovednih rokov za hranilne vloge. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev odbora. 7. Volitev računskih pregledovalcev. 8. Volitev pododborna za Koroško. 9. Razni nasveti.

Opomba. Na občnem zboru ima vsaka v »Zvezi« stojeca posojilnica le en glas ter sme biti zastopana po pooblaščenju.

Udeležiti občnih zborov se sme pa tudi vsak člen posojilnice, ki je v »Zvezi«, toda le na posvetovanju, ne pa o glasovanju.

Brzobjavna poročila.

Nezgoda na železnici.

DUNAJ 1. (B) Ravnateljstvo južne železnice preši za objavo nastopnega sporočila: Včeraj zvečer ob 7 uri 8 min. je lokomotivo vlaka št. 73, odhajajočega iz Mödlinga proti Dunaju, neka druga lokomotiva zadela ob strani, vsled tega, da tir ni bil prav uravnan. Obe lokomotivi ste skočili iz tira, vendar pa so vozovi vlaka ostali nepoškodovani. Ta dogodek je povzročil vlakom zakasnenje za jedno uro. Vsled naglega zaustavljenja vlaka in po tem povzročenega sunka je bilo nekaj potnikov lahko poškodovanih. Neko damo so morali prenesti v bolnišnico v Mödling, ker so jo napadli krči.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 1. (B) Reuterjeva pisarna javlja iz dežele Culov, da so bili zadnji vsepeli Angležev tamkaj večji, nego se je mislilo.

PRETORIJA 30. (B) Sin predsednika Krügerja, Tjart Krüger, ki se je bil nedavno temu udal Angležem, je umrl danes zjutraj po kratki bolezni.

Nemčija in trgovinske pogodbe.

BEROLIN 1. (B) Listi javljajo, da je minister za trgovino, Möller, na včerajšnjem obedu povodom shoda trgovcev, izjavil, da je vlada v težavnem položaju. Ona mora priznati, da so trgovinske pogodbe na dolgo dobo potrebne. Na drugi strani pa je večje varstvo poljedelstva politična potreba. Vprašanje je sedaj: kako daleč? No, se najde že srednja črta sprave.

Pozor na ta užig na zamašku !!!

Tehnični urad.

Ustanovljeno 1877.

SCHNABL & Co. - TRST

Via delle Poste vecchie (vokal Via Vienna).

Zaloga strojev in tehničnih priprav.

Glavni zastop železja in tovarniških strojev.

Naprava obrtnih podjetij vseh vrst.

Inštalacija strojev in parnih kotlov.

Motori na plin, bencin in petrolej sestava „OTTO.“

Motori na veter in vodno moč.

Naprave električne luči. Napeljave električne moči. Vodne naprave itd.

Naprave za centralno kurjavo in ventilacijo. Naprave kopališč, klosetov itd.

Zaloga cevij za vodo, plin in par.

Materijal za stavbišče.

Stroji vseh vrst. Vodne sesalke vseh sestavov. Odri za stroje in kotle.

Pripadki. Kovine. Razne pipice. Predmeti od gome. Stiskalnice za grozde in oljkn, čistilnice, rešetalnice, pine za delatr surovo maslo kakor

tudi vsi drugi poljedelski stroji. Železe traverse in kolesa. Cement »Portland« in »Romano. Olja za kolesa in masti.

In v obče vsi predmeti za obrtna podjetja in mornarstvo.

Lekarnarja A. Thierry-ja balzam

sè zeleno varstveno znamko »nuna« 12 malil ali 6 velikih steklenic 4 krone franko.

A. Thierry-ja stolistno mazilo

2 lončka 3 kron 50 stot franko, razpošilja proti predplačilu:

A. Thierry-ja lekarna „Pri angelju varhu“

v Pregradi, Rogatec Slatina (Rohitsch-Sazerbrun).

DUNAJ: Centralna zaloga: Lekarnar C. Brady, Fleischmarkt 1. — BUDAPEST: Lekarnar I. pl. Török in Dr. Egger. — ZAGREB: Lekarnar S. Mittelbach.

Na drobno se vdobiva povsod.

Od brata Hrvata!

Čč. gg. Žnidaršič & Valenčič
prva kranjska tovarna testenin
v Ilir. Bistrici.

Moja patriotska dužnost nalaže mi, da Vam izrazim podpuno priznanje vrhu poslanih mi makarona.

Isti su izvrstne kvalitete te nadnašaju u tome pogledu sve, koje sam dosele od raznih tvrdkah imao.

Osobito priporočam trgovcem Hrvatima „makarone“ gospode **Žnidaršič & Valenčič u Ilirskoj Bistrici, Kranjska**, jer ista gospoda vjerni svom materinjom slavenskom jeziku imadu napise na kartonima lih »Slavenski«, te stoga nije nam sada nužda uzimati kot stranaca, koji nam šalju »makarone« sa napisom madjarskim, talijanskim i. t. d.

Ovu moju izjavu možete, ako želite, v javnost dati.

Vladimir Gorsetić
trgovac
Požega, Hrvatska.

Ste li gluhi??

Vsaka vrst gluhosti in slabega sluha se ozdravi z našo novo iznajdbo. Samo gluho-rojeni so neozdravljivi. Šumenje v ušesih, preneha takoj. Opisati Vaš slučaj. Preiskovanja in navodila brezplačna. Vsaki se zamore z malimi troški doma sam ozdraviti.

Internationalni zavod za zdravljenje ušes.
596 La Salle Ave., Chicago, Ill.

Novo tržasko pogrebno podjetje

se je premestilo

s pisarno in zalogo pogrebnih predmetov na Piazza delle Legna 4.

To podjetje si je pred kratkim nabavilo nove in elegantne vozove, potrebščine, in obleke, vsprejelo v svojo službo novo in praktično osobe ter vsprejema pogrebe kateregakoli razreda po lastni tarifi.

Podjetje preskrbi tudi kolikorsibodi vozov pri spremljevanju pogrebov na pokopališče.

Odlikovan z dvema zlatimi in bro-nastimi kolajnami

FRAN HLAVATY

ulica Giulia št. 1/A.

Obuvala po angležkem in francoskem vzoru izdeluje po meri cenj. damam in gospodom kakor tudi za otroke. Delo okusno in trpežno.

Popravljanje starega obuvala.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika z razpečevanjem zakonito dovojenh državnih papirjev in srečk. Ponudbe pod naslovom **Ludwig Oesterreicher v Budimpešti, VIII Deutschgasse, 8.**

Anton Pečenko

Vrtna ulica 10 - GORICA - Vrtna ulica 10.

prilporeča
pristna bela in črna vina iz vi-pavskih, furlanskih, briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

registrovano društvo z omejeno zavezo, v Gorici

Gospodsk ulica hšt. 7., I. nadstr. v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsacega, če tudi ni član društva in se obrestuje po 4 1/2 %, ne da bi se odbijal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in sicer na menjice po 6 % in na vključbo po 5 1/2 %

Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. Kron 1,263,563

Postno-hran. račun št. 837,315.

Operatèr kurjih oces, (Kališta van specialist Giordani, ima svoj ambulatorij Via Stadion 3. I. ki je odprt od 8 predp. do 6. pop. ob nedeljah in praznikih do 4. pop. Izvršuje odstranitev kurjih oces in zaraslih nohtov tudi v najbolj kompliciranih slučajih na poseben način in brez nikakoršnih bolečin. Cena za operacijo v ambulatoriju 1 krona, na domu 2 kroni.

Delavnica za popraviljanje vsakovrstnih strojev, motorjev na plin in brizgalnic vseh vrst. Kovska delavnica. Alojzij Schroeck & C. v Trstu, ulica Belvedere št. 9.

Skladišče vina ulica Acquedotto št. 23. Prodaja vina v sodih in buteljkah. Fine pašne in dezertne vina na de elo in drobno franko na dom po najugodnejših in konkurenčnih cenah.

Novo pekarno in sladčičarno sem odprl v ulici Molin a vento, na oglu ulice dei Gradi Vsaki dan trikrat frišen kruh od 12 novč. za kilo naprej. Sladkarije, sladčice in razno drugo pecivo. Se sprejema domači kruh v peko. Priporočam se za obilen obisk: Ant. Pahor.

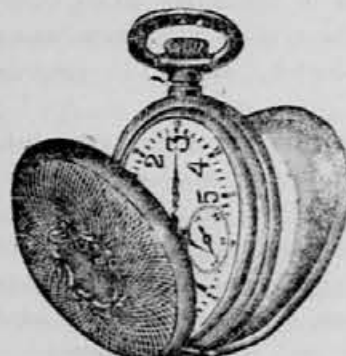
Pekarna in sladčičarna Jakoq Jellen v Trstu, ulica Sette Fontane št. 13, priporoča 3 krat na dan svež kruh in velik izbor sladčic. Sprejema v pecivo bodisi testo za navaden kruh ali sladčice. Zaloga moke iz prvih ogerskih mlinov.

Remeljni v velikem izboru, bukove debal orehovina, jelovina, trd les vsake vrste, dogice za parkete, bukovina, jelovi podovi, držala za stopnjice.

Cene zmerne.
Viktor Miklavez
v Trstu Via Fonderin št. 10.

V pisarni
dr. Gregorina in dr. Slavika
se vsprejme
pisarja - vežbenika.

Švicarska urarska obrt.
Samo 16 K.

Naznanjamo vsem veščakom, častnikom poštini, železniškim in redarskim uradnikom kakor tudi vsakomur ki rabi dobro uro, da smo opreželi edino razprodajo noviznajdene originalne genfske 14-karatne remont. ure zlatog. elektro-plaque, »sestav glashütte«. Te ure imajo protimag. netične preciziski urni stroj so najtančnejše regulirane in preskušeni in dajamo za vsako uro 3-letno pisмено jamstvo. Okrov ki je sestavljen od treh odskočnih pokrovkov, je moderno in krasno izdelan ter napravljen iz novo iznajdene ameriške goldinske kovine ter prekrit s 14-karat. zlatom, tako, da je podoben čistemu zlatu, in veščaki jo ne morejo razločevati od prave ure, ki velja 200 kron. Edina ura na svetu, katera ne zgubi nikoli zlatega lica. Sprejeli smo v 6 mesech 10.000 dodatnih naročb in okoli 3000 pohvalnih pisem. Cena uri za gospode ali dame le 16 kron poština in colnina prosta. Vsaki uri je brezplačno pridejam možnost od usnja. Krasne in moderne verižice od zlatega plaque za gospode ali dame (tudi ovrtnice) po 3. — 5. — in 8. — K. Ako ura ne ugaja, se sprejema nazaj vsled česar se nima nobenega rizika. Razpošiljanje po poštenu povzetju ali predplačilu.

Naročbe je pošiljati na **Razpošiljanje ur „Chronos Basel (Švica)“**. Za pisma v Švico je staviti znamko za 25 stot., na dopisnice 10 stot.

Podpisani javljam slavnemu občinstvu, da sem prevzel v svojo režijo

kavarno z restavracijo

v Škledju št. 514.

Postregel bodem z izvrstno kuhinjo, Dreherjevo pivo, istrskim vinom in pristnim teranom; v kavarni držal bom najboljše pristne pijače ter slovenske, nemške in italijanske časnike.

Za obilen obisk se priporoča

Rudolf plem. Manzano.

Mlad uradnik,

ki ima dobra spričevala in ki pozná deželne jezike vdobi takoj službo pri tvrdki Schiwitz & Co v ul. Ghega 10.

Pozor!

Častim si naznati slav. občinstvu, da je moja prodajalnica vedno preskrbjena manufakturnim blagom vsake vrste in po cenah, da se ne bojim nikake konkurence

vsaki dan dohaja novo blago.

V nadeji, da me bo slavno občinstvo počesčalo z obilnimi obiski, beleži spoštovanjem

F. Dobauschek,
trgovec z manufakturnim blagom.
Via Barriera vecchia 27 v Trstu.

Se govori Slovenski!